

FERICITUL AUGUSTIN

DESPRE RĂBDARE

DESPRE ADULTER

Traducere din limba latină, cuvânt înainte și note

ANCA MEIROȘU

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2019

CUPRINS

Cuvânt înainte	9
----------------------	---

Despre răbdare

Răbdarea lui Dumnezeu și răbdarea omenească	13
Legătura dintre răbdare și lucrul bun	14
Vrerea omului cea vinovată	15
Rezistența la cazne	16
Răbdarea este tovarășa înțelepciunii și prietena conștiinței curate	17
Temeiul bun este însemnul adevăratei răbdări	19
Dobândirea sufletului prin răbdare	20
Nădejdea creștină este susținută de răbdare	21
Și sufletul, și trupul pot fi ținute în frâu prin răbdare	22
Pilda răbdării lui Hristos	24
Rănile trupului au fost răbdate cu evlavie de martiri	26
Fiii luminii trebuie să se păzească de rău	27
Răbdarea lui Iov	28
Iov și Adam	29
Păcatele mari pot fi evitate prin răbdare	31
Răbdarea necazurilor – mijloc de a redobânda privilegiul vieții veșnice	33
Adevărata și falsa răbdare	34
Liberul arbitru și ajutorul lui Dumnezeu	36
Răbdarea pământească și răbdarea cerească	37
Nimeni nu îl poate despărți pe om de dragostea lui Hristos	39

Sfinții au fost aleși din lume pentru a nu mai fi din lume	41
Despre alegerea prin har	43
Mila lui Dumnezeu vine înaintea faptelor bune și a meritelor omului	45
Doctorul cel bun	47
Prin Duhul Sfânt ni s-au dăruit iubirea și răbdarea	48
Duhurile rele întind capcane voinței omenești	49
Voința cea bună este voința supusă cu credință lui Dumnezeu	51
Iubirea și răbdarea noastră vin de la Dumnezeu	52
Răbdarea schismaticilor	53
Pedepsele vremelnice și pedepsele veșnice	54
Darurile moștenitorilor lui Dumnezeu	55

Despre adulter

Cartea I

Ce spune Sfântul Pavel despre despărțirea soților	61
Părerea lui Pollentius, analizată de Fericitul Augustin	63
Adulterul, un motiv întemeiat al despărțirii soților	65
Dorința de înfrânare a unuia dintre soți nu este un pretext de despărțire	67
Renunțarea la o viitoare căsătorie nu scuză despărțirea de un soț nedesfrânat	69
Despărțirea cauzată de adulterul unuia dintre soți nu ar trebui să constituie prilej pentru o nouă căsătorie	70
Reluarea opiniei Apostolului Pavel în legătură cu despărțirea soților	72
Regula este egală pentru soț și soție, în cazul despărțirii	74
Combaterea opiniei lui Pollentius	75
Adulterul din perspectiva Evangheliștilor Matei și Luca	78
Mesajul comun al diferitelor Evanghelii în legătură cu adulterul și despărțirea soților	79

Puterea cuvintelor și prezentarea concisă	
a păcatului adulterului în Evanghelia după Matei	81
Deși este repudiată din cauza desfrânării, femeia nu	
încetează să-i fie soție bărbatului care a repudiat-o	83
Apostolul Pavel se opune renunțării	
la soții necredincioși	84
Legea poruncitoare și iubirea fără de margini	86
Există lucruri care, deși sunt îngăduite,	
nu ne sunt de folos	89
Lăsarea soțului necredincios este îngăduită,	
dar nu este de folos	92
Despărțirea soților în Vechiul Testament	94
Îndrumarea dată de Apostolul Pavel vine,	
de fapt, de la Dumnezeu	96
Una este autoritatea Domnului care poruncește,	
alta este sfatul de credință al Apostolilor	98
Apostolul interzice lucrurile care nu ne sunt de folos	100
Fericitul Augustin îi explică	
lui Pollentius unde greșește	103
Prezentarea unui caz ipotetic de unire	
prin căsătorie a doi necredincioși, dintre care	
unul, mai târziu, ajunge să se convertească	105
Trebuie avut în grijă să nu se comită lucruri	
neîngăduite, care nu sunt niciodată de folos	107
Prezentarea unui alt caz ipotetic de despărțire a soților	109
Puterea jurământului	111
Să dăm ascultare Apostolului acolo unde	
nu primim poruncă de la Dumnezeu	113
Discuția despre căsătorie este neclară	
și foarte complicată	115
Botezul trebuie acordat în același fel	
atât catehumenilor, cât și pruncilor	116
Inimile necurate nu poartă cu ele	
lumina cunoașterii duhovnicești	118
Botezul trebuie dat și catehumenilor adulteri	119

Cartea a II-a

Adulterul poate fi comparat cu moartea celui care îl comite, după părerea lui Pollentius	122
Cum trebuie tâlcuite anumite pasaje biblice referitoare la legătura căsătoriei	124
Femeia nu poate fi soția unui al doilea bărbat dacă nu a încetat a-i mai fi soție primului	126
Adulterul este moartea sufletului	127
Împăcarea soților după adulter	129
Dumnezeu a vindecat-o pe adulteră prin iertare	130
În fața lui Dumnezeu, femeile sunt egale cu bărbații	132
Înfrânarea trebuie aleasă în locul adulterului	135
Legea lui Hristos nu trebuie schimbată după legea neînfrânaților	137
Răspunsuri la alte nemulțumiri ale neînfrânaților	139
Săvârșirea adulterului în scopul zămislirii de prunci este interzisă	141
Căsătoria este pentru cei ce nu se pot înfrâna, pentru a nu ajunge la zămislirea de prunci în afara ei	142
Rugăciunea împlânzește încercările prin care trecem	145
Respingerea părerii lui Pollentius în privința pedepsirii femeilor adultere	147
Răul nu trebuie răsplătit cu rău; la fel nici adulterul	149
Ce ar putea obiecta neînfrânații	151
Eroarea punctului de vedere al lui Pollentius	153
Înfrânarea: o necesitate sau o alegere	157
Din nou, despre egalitatea femeilor cu bărbații în cadrul căsătoriei	161
Încheiere	163
Bibliografie minimală	165
Indici scripturistici	169

Cuvânt înainte

De patientia (Despre răbdare, apărută probabil în 417 d.Hr.)¹ reprezintă o lucrare de scurtă întindere, a cărei forță expozitivă rezidă în interpelarea și repunerea în atenție a textului biblic. Tratând o temă sensibilă, discursul Fericitului Augustin ia uneori forma unei cuvântări teologice riguroase, alteleori blândețea unei povește părintești. Definită ca „virtute a sufletului” (*virtus animi*) sau ca „mare dar de la Dumnezeu” (*magnum Dei donum*), răbdarea este unul din liantele care apropie cerul de pământ, căci așa cum subliniază autorul, ea este comună lui Dumnezeu și omului deopotrivă. Natura ei este însă diferită. Răbdarea lui Dumnezeu este mai presus de orice înțelegere, este infinită, imperturbabilă, în vreme ce răbdarea omului este limitată și supusă hazardului. Deosebirea dintre răbdarea falsă (*falsa patientia*) și răbdarea adevărată (*vera patientia*) se face în baza voinței omenești din care își trage obârșia: *bona voluntas*, a celor care se remarcă prin fapte bune, *mala voluntas*, a celor care înfăptuiesc răul. Iubirea lui Dumnezeu se va revărsa și asupra celor din urmă, chiar dacă darurile Lui nu vor fi aceleași cu ale celor dintâi. Cu ocazia prezentării panoramice a vieții lui Iov, cel care a fost supus unor încercări aproape suprafirești, legătura semantică

---

¹ În privința datării operelor, cf. William A. Jurgens, *The Faith of the Early Fathers*, vol. III, The Liturgical Press, Collegeville, Minnesota, 1979, pp. 131-132.

Răbdarea lui Dumnezeu și răbdarea omenească

1.1. Virtutea sufletului care se numește răbdare este un dar atât de mare de la Dumnezeu, încât este proclamată răbdare chiar și [îngăduința] lui Însuși, pe care El ne-o oferă, prin care așteaptă ca cei răi să fie îndreptați. Astfel, răbdarea și-a luat numele de la „pătimire”, deși Dumnezeu nu poate pătimi nimic. Totuși, nu doar credem cu tărie că Dumnezeu este răbdător, ci chiar mărturisim aceasta pentru mântuirea noastră. Dar care să fie răbdarea lui Dumnezeu și cât de mare să fie ea, cine ar putea explica prin cuvinte? Zicem că El nu pătimește nimic; totuși nu Îl numim „nerăbdător”, ci „îndelung răbdător”! Prin urmare, este greu de exprimat în cuvinte răbdarea Lui (totuși ea există), la fel gelozia Lui, la fel mânia Lui și altceva de acest fel dacă mai este. Căci dacă pe acestea le-am considera asemenea alor noastre, în El nu există. Nu simțim nimic din acestea fără neplăcere: departe de noi [intenția] de a susține că firea neclintită a lui Dumnezeu ar îndura vreo neplăcere! Precum este gelos fără vreo invidie, Se mânie fără vreo tulburare, suferă fără vreo durere, Se căiește fără repararea vreunei greșeli, așa este El răbdător fără vreo pătimire. Așadar, acum, după cât îmi dă voie Domnul și după cât îmi permite scurttimea cuvântării de față, am să clarific felul răbdării omenești, pe care putem să o dobândim și pe care trebuie să o avem.

Legătura dintre răbdare și lucrul bun

2.2. Răbdarea omului – care este dreaptă și pe deasupra lăudabilă și demnă de numele de „virtute” – este cea prin care suportăm lucrurile rele cu suflet liniștit. [Aceasta se întâmplă] pentru a nu abandona cu suflet neliniștit lucrurile bune prin care ajungem la lucrurile mai bune. Din acest motiv, cei ce sunt nerăbdători, atâta vreme cât nu vor să pătimească lucrurile rele, nu izbutesc să se desprindă de ele, ci pătimesc rele și mai mari. Însă cei ce sunt răbdători preferă să treacă prin lucruri rele fără să le săvârșească, decât să le săvârșească fără să treacă prin ele. Și le fac pe acestea mai ușoare prin faptul că le pătimesc prin răbdare și se pun la adăpost de lucrurile mai rele în care ar cădea din cauza nerăbdării. Ei nu pierd însă lucrurile bune, veșnice și însemnate, atâta vreme cât nu cedează nenorocirilor trecătoare și scurte, precum zice Apostolul: „Căci nu sunt vrednice de pătimirile acestui veac, de mărirea viitoare care ni se va arăta”⁴. Și din nou afirmă: „Ceea ce, trecător și ușor, ține de necazul nostru, lucrează în noi într-un chip neasemuit preplinul veșnic al măririi”⁵.

---

⁴ Cf. Rom. 8, 18.

⁵ Cf. II Cor. 4, 17.

Rezistența la cazne

4.4. Căci se socotește că avariția, ambiția, desfătarea și voia bună [cu ocazia] diferitelor distracții au legătură cu nevinovăția, dacă de dragul lor nu se acceptă vreo ticăloșie sau vreo violență, interzisă de legile omenești. Ba chiar e câte unul care, fără să înșele pe nimeni, fie pentru a avea bani sau pentru a-i spori, fie pentru a obține sau pentru a-și păstra onorurile, fie pentru a participa la întrecerile [prilejuite de jocurile publice] sau la întrecerile de vânătoare, fie pentru a se prezenta la teatru cu [vreo scriere] demnă de aplauze, a trecut prin frământări și necazuri mari. Nu este de ajuns că din cauza trufiei semenilor nu îl înfrânează nicio dojană, ci mai mult de atât, este ridicat în slăvi prin laude, așa cum a fost scris: „Căci se laudă păcătosul cu dorințele sufletului lui”⁷. Forța dorințelor îl face să suporte frământările și necazurile. Și nimeni nu-și asumă pe loc să treacă printr-un lucru care îl duce la agonie dacă nu îndrăgește acel lucru. Dar precum am zis, aceste dorințe [amintite mai sus] sunt considerate îngăduite, permise de lege. Aceia care ard de dorința de a le duce la împlinire, rezistă foarte răbdători la multe și necruțătoare cazne.

---

⁷ Cf. Ps. 9, 23.